

Oponentský posudek na bakalářskou práci

Autorka práce:	Anna Macková
Název práce:	Volná a řízená kresba u dětí s Aspergerovým syndromem
Vedoucí práce:	PhDr. Hana Sotáková

Autorka bakalářské práce zajímá o jednu z poruch autistického spektra, o Aspergerův syndrom (dále jen AS). Přitom si volí téma, které bývá považováno spíše jako doplňující – kresbu dětí s AS. Sice v literatuře existují údaje o zvláštích v kresbě, ve výzkumu (s výjimkou naší katedry) se většinou řeší otázky dominantních projevů v rámci tzv. triády. Sledování kresebných projevů dětí s AS má přitom opodstatnění. Kresba může být součástí diferenciální diagnostiky (tzn. typické znaky kresby dětí), má svůj význam také v intervencích u osob s AS, zejména v rámci sebevyjádření, zpracování konfliktních momentů, které jedinec s PAS není schopen verbálně vyjádřit. Je také ukazatelem aktuálního psychického stavu nebo dosažené vývojové úrovně dítěte. Proto zaměření tématu vítám, domnívám se, že nejsou na ještě všechny otázky, jak kreslí děti s AS, nalezeny odpovědi.

Práce je tradičně dělena na teoretickou a empirickou část, v souměřitelném poměru a odpovídá doporučenému rozsahu. Obsahuje také všechny povinné součásti. S literaturou autorka pracuje standardně, dohledala jsem čtyři prameny zahraniční literatury. Některé pasáže, týkající se autismu (tj. první kapitola), jsou velmi obecné a nemusely být takto široce pojímány, skoro až monograficky. Objevují se ve všech publikacích o Aspergerově syndromu, a nejsou natolik stěžejní pro téma práce (myslím tím definice, historie, projevy, diagnostika). Mohly být i zúženy, neboť další kapitoly o kresbě a jejím vývoji a o specifických znacích kresby dětí s AS jsou propracovány dostatečně. Až ony tvoří skutečné předpolí pro část empirickou.

Empirická část je postavena na kazuistické studii produktů - kresebných projevů dvou dětí s Aspergerovým syndromem, u kterých srovnává volnou a řízenou kresbu. Klade si za cíl objevit a potvrdit popisované kresebné zvláštnosti v literatuře, tedy zda doloží specifické znaky kresby u této pervazivní vývojové poruchy, jak se projevují a zda odpovídají znakům uváděným pro AS.

Autorka se vypořádala s problémem získání dětí do výzkumu, přes prvotní neúspěch v základních školách našla možnost pracovat s dětmi skrze asistentké činnosti u jednoho dítěte. Aby měl čtenář vhled do specifik kresebných projevů respondentů, podává nejdříve, než se věnuje rozboru získaných kreseb, kazuistiky, s postižením vývoje dotyčného dítěte, specifických charakteristik jeho osobnosti, ale také jeho rodinného prostředí a životních událostí.

Metodou získávání dat se autorce stala volná a řízená kresba, analyzovala také kresby, které vznikly spontánně, oceňuji, že se dále dotazovala jak dětí samotných, tak jejich rodičů. V případě Tomáše bylo analyzováno 19 kreseb (opakující se témata ovoce a zvířat), v případě Markéty 16 kreseb (tzv. relaxační a estetické kresby). Vlastní kresby autorka práce nejdříve popisuje, sleduje shody i rozdíly mezi nimi, a to jak ve volné, tak v řízené kresbě. Tuto část bychom mohli nazvat primární analýzou.

Na závěr každé kazuistiky podává shrnutí kresebného projevu (sekundární analýza), snaží se konfrontovat vyhledané jevy jak ve vztahu k literatuře a běžné normě, tak ve vztahu k typickým psychickým projevům osob s AS a jejich kresebným projevům.

V diskusi přináší konfrontaci nejčastěji uváděných znaků kreseb osob s AS a ty hledá právě v sebraných kresbách. Zabývá se např. uváděnou nadprodukcí kreseb, opakováním témat a schematičností, kresbou lidských postav, rozporem mezi volnou a řízenou kresbou, úlohou volné kresby pro zahájení komunikace aj.)

V diskusi se autorka práce více zamýšlí nad dosaženými nálezy. Prosím, aby se pokusila zodpovědět na tyto otázky:

- 1) Uvést 2 nálezy, které dokladují uváděné obsahy či formální zpracování kreseb v literatuře u osob s Aspergerovým syndromem.
- 2) Který nálezu autorku nejvíce překvapil a který naopak neodpovídá údajům v literatuře.
- 3) Jak si autorka vysvětluje nechuť Markéty ke kresbě v řízených situacích? Dále, nezvažovala kromě popsaných ukazatelů kresby ve vztahu k AS i určité prvky originality kreseb? Zdá se mi, že i když se jedná o stylizované kresby (panáčky Š), určité prvky originality lze identifikovat. Jak se dá nahlížet na zájem o spontánní kresebnou produkci u této dívky?

Práce po formální stránce práce odpovídá požadavkům, je psána čitelně a bez výrazných prohřešků, doporučuji ji proto k obhajobě.

Dr. A.Kucharská, PhD.

V Praze dne 15. 5. 2014